

FleCk, vmbo-traject Bouwen aan de Flevolandse Cultuureducatie, juni 2018.

SAMEN BOUWEN AAN DE FLEVOLANDSE CULTUUR

VMBO-SCHOLEN ONTWERPEN SAMEN MET CULTURELE OMGEVING EEN LEERLIJN CULTUUREDUCATIE

AUTEUR: MARIE-JOSÉ KOMMERS
FOTO: DAVID SYLLA, SHOT BY SYLLA

Dat leefwereld, behoeften en eigenheid van vmbo-leerlingen boven tafel kwamen, is voor projectleider Edien Lammers de grootste opbrengst van de pilot *Samen bouwen aan de Flevolandse cultuur*. In het zogenoemde co-creatietraject ontwierpen vmbo-scholen met culturele partners een leerlijn cultuureducatie. De pilot werd 15 juni 2018 bij Kunstlinie Almere Flevoland (KAF) feestelijk afgesloten door docenten, schoolleiders en leerlingen samen met hun culturele partners.

De aanleiding voor het traject was de vraag van provincie Flevoland aan FleCk, het provinciaal expertisecentrum voor cultuureducatie, om een

leerlijn te ontwikkelen voor het vmbo. Dat was begin 2017. De keuze voor vmbo-leerlingen lag voor de provincie voor de hand, 'omdat die van nature niet zo vaak cultuureducatie krijgen aangeboden en omdat relatief weinig uren voor cultuureducatie zijn', zegt Michiel Rijsberman, gedeputeerde Kunst en Cultuur Voor Remko Willems, programmamanager van FleCk. Stond al direct vast dat het een gezamenlijk traject met scholen, culturele instellingen in de omgeving en andere lokale partners moest worden.

METHODIEK SERVICE DESIGN

FleCk kende de culturele behoefte van de 23 scholen niet en had geen ervaring met het vmbo en daarom

"DE TESTLESSEN WAREN VOOR DE DOCENTEN EXTRA WAARDEVOL OMDAT ZE ELKAARS LESSEN OBSERVEERDEN EN ER DAARNA MET OP ELKAAR REFLECTEERDEN"

startte de instelling met een uitgebreid onderzoek. Daaruit bleek dat het culturele veld de vmbo-leerling nog slecht bereikte. FleCk besloot daarom met de methodiek van *service design* (of design thinking) te gaan werken en Bureau Zeewaardig (Rotterdam), specialist op dat gebied, leverde ondersteuning daarbij. *Service design* is een methodiek waarin je met een ontwerpersbril op naar complexe vraagstukken kijkt en de behoefte van de eindgebruiker centraal stelt. Tijdens de analyse en het ontwerp worden de stappen die partners moeten doorlopen, visueel in kaart gebracht en wordt vooral ook geluisterd naar hun noden en wensen.

SPRINTS

Begin 2018 startte de pilot met negen scholen in Lelystad, Dronten, Almere en Emmeloord. Ze doorliepen met de culturele partners in zes bijeenkomsten - sprints geheten - het service designproces: scope, strategie, onderzoek, analyse, ideegeneratie, concept, prototype/test en realisatie. Docenten deden eerst onderzoek onder hun leerlingen om inzicht te krijgen in hun leefwereld en hun ideeën over kunst en cultuur.

Vervolgens verwerkten ze deze inzichten in een *persona* van twee vmbo-leerlingen, Fleur en Ashraf, die een denkbeeldige reis maken waarin ze kennismaken met de culturele omgeving in Flevoland. Die persoonlijke reizen werden gepresenteerd aan de culturele partners en daarna uitvoerig besproken. Nadien werden de door de partners geopperde ideeën vertaald naar de eigen schoolpraktijk en werkten de docenten een schoolspecifieke leerlijn uit. Onderdelen van deze leerlijn probeerde men uit in testlessen (prototypes), die voorbereid werden met leerlingen en culturele partners. Tijdens de laatste sprint sloten de docenten, leerlingen en culturele partners de pilot af met een reflectie op de resultaten tot dan toe.

SCHOOLSPECIFIEKE LEERLIJN OPDC

De scholen presenteerden tijdens de feestelijke afsluiting de resultaten van de voorgaande vijf maanden. Dat waren vooral testlessen en bouwstenen voor leerlijnen die de komende jaren doorontwikkeld worden tot een schooleigen leerlijn met persoonlijke doelen van leerlingen.

Het Ortho Pedagogisch Didactisch Centrum Almere (OPDC) ontwikkelde bijvoorbeeld de leerlijn *I shine*.

OPDC-Almere is een vmbo-school voor leerlingen met leer- en gedragsproblemen voor wie de overstap naar een grotere school voor voortgezet onderwijs te groot is. De ontwerpvraag bij de leerlijn luidde: 'Hoe kunnen we jongerencultuur toepassen in onze lessen kunst en cultuur zodat de leerlingen een bredere kijk krijgen op de wereld, ze daarin hun eigen identiteit ontdekken en ontwikkelen en aan hun persoonlijke leerdoelen kunnen werken?'

Wouter Horst, techniekdocent, schetst het beoogde eindresultaat van de leerlijn *I shine*: 'De leerling heeft bij het verlaten van de school, na twee jaar, een film van zichzelf. Een film waarin hij niet een rol speelt, maar regisseur is van zijn leven.' De eerste bouwsteen van de leerlijn, een kort filmpje maken met gebruik van stop-motion techniek, is getest. Leerlingen kregen drie opdrachten. Voor een ervan moesten ze een verhaal (af) maken, op basis van een zin. Celine Mooren, docent beeldend: 'Wat heel goed werkte was dat leerlingen eerst die zin verbeeldden. Al doende kwam de inspiratie voor het vervolg vanzelf.'

De testlessen waren voor de docenten extra waardevol omdat ze elkaars lessen observeerden en daarna met elkaar reflecteerden op het niveau, instructie en materialen. Die inzichten nemen Celine en Wouter mee als ze de volgende bouwstenen gaan ontwikkelen, zoals scenario schrijven. Wouter: 'We zijn op zoek naar een lijn met *flow*. En we willen een goede balans tussen vaardigheden en uitdagingen. Van kleine, kortere opdrachten naar vrijere, grotere opdrachten. Het maakt dan niet zozeer uit in welke fase leerlingen zijn, als dat maar in de lijn is, in de *flow*. Dan kun je leerlingen ook vragen waar ze staan, wat betreft techniek, wat betreft hun eigen verhaal. Dat maakt inzichtelijk waar we naar toe gaan en waar een leerling staat in zijn ontwikkeling.'

VERVOLG

Na de zomervakantie zijn de scholen weer aan de slag gegaan; ze werken de bouwstenen van de leerlijnen verder uit. En maart 2019 start FleCk met een groep nieuwe scholen. ●

Marie-José Kommers is specialist cultuureducatie bij het LKCA.

MEER INFORMATIE
OVER HET TRAJECT:
• www.fleckvmbo.nl/